

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
KOORDİNASYON BİRİMİ

**KİŞİLİK VE ŞİDDET İLİŞKİSİ ÜZERİNE PSİKOLOJİK BİR
ARAŞTIRMA**

Proje No: SBA-2016-6796

Normal Araştırma Projesi

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü:
Yrd. Doç. Dr. Mustafa ULU
İlahiyat Fakültesi/Din Psikolojisi

Mart 2017

KAYSERİ

TEŐEKKÖR

Bu çalıőmanın yűrűtűlmesini destekleyen ERÖ BAP Birimi'ne ve bu birimde çalıőan ilgili gűrevlilere teőekkűr ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	5
ABSTRACT	5
1-GİRİŞ / AMAÇ VE KAPSAM.....	8
2-GENEL BİLGİLER	9
3-GEREÇ VE YÖNTEM	9
a. Şiddet Eğilimi Ölçeği.....	9
b. Beş Etmen Kişilik Envanteri	9
4-BULGULAR.....	10
5-TARTIŞMA VE SONUÇ	10
KAYNAKÇA	11

ÖZET

Şiddet konusu üzerine yapılan araştırmaların ortak vurgusu şiddetin son derece karmaşık ve çok boyutlu bir olgu olduğudur. Bu çalışma ile de şiddete ilişkin boyutlardan birisi olduğu varsayılan kişilik özellikleri üzerinde durulacaktır. Bu anlamda ilk olarak şiddet kavramı ortaya konulmaya çalışılacak ve literatür değerlendirmesine yer verilecektir. Sonrasında ise kişilik konusuna değinilecek ve kişilik konusunda ortaya çıkan yaklaşımlar tartışılacaktır. Daha sonra her iki değişken arasındaki ilişki üzerine gerçekleştirilen araştırmaya ilişkin istatistiksel analizler ve sonuçlarına yer verilecektir. Son olarak ise araştırma verilerinin değerlendirildiği sonuç bölümü ile çalışma tamamlanacaktır.

Bu çalışma da lise düzeyinde öğrenim gören gençler arasında şiddet ile kişilik özellikleri arasında bir ilişki olup olmadığını ve eğer böyle bir ilişki söz konusu ise kişilik grupları arasında şiddete en yatkın grubun belirlenmesini amaçlamaktadır. Araştırmada Kayseri ilindeki devlet okullarında öğrenim gören 587 Lise öğrencisi üzerinde anket yöntemi ile veri toplanmıştır. Şiddete eğilimin ölçülmesinde Haskan ve Yıldırım (2012) tarafından geliştirilen ‘Şiddet Eğilimi Ölçeği’; kişilik özelliklerinin belirlenmesinde ise ‘Beş Etmen Teorisi’ kullanılmıştır.

Verilen çözümlenmesinde ve analiz edilmesinde bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır. Ayrıca ortalamalar arasında anlamlılık seviyesinde ilişkilerin olup olmadığını belirlemek için Tek yönlü ANOVA tekniğine başvurulmuştur.

Anahtar kelimeler: Şiddet, Kişilik, Lise öğrencileri, Şiddet Eğilim Ölçeği, Beş Etmen Teorisi.

ABSTRACT

A PSYCHOLOGICAL RESEARCH ON THE RELATIONSHIP BETWEEN PERSONALITY AND VIOLENCE

Introduction and Purpose of the Study

Despite the rules established to allow people and societies to coexist and live in a system and the predictions of "reducing the incidence of violence" with the development of civilizations and societies, injustice, murder, violence and terror continue to exist even at different levels. Occasionally, social conditions, level of education, economic troubles and

media are shown as a source of violence, but it is also necessary to think of other and deeper roots of the phenomenon. From the perspective of psychology, psychiatrists generally tend to focus on the individual's personality traits while investigating the factors that cause behavior toward violence. However, despite this general situation, the lack of a comprehensive research on the subject is a great deficiency in terms of the measures to be developed for the area and the violence. Indeed, linking violence only to personality traits means expressing the fact that the problem is caused by a structural inequality between the sexes, but violence is a structural question.

This study aims to determine whether there is a relationship between violence and personality traits among young people who are studying at high school level and to determine the most susceptible group among personality groups if such a relationship is mentioned.

Theoretical and Conceptual Framework of the Study

The study carried out on two concepts. The concept of violence is first addressed. The emphasis of researches on violence is that it is extremely complex and multidimensional concept. Violence has been described from different angles and there is no consensus on it. The definitions of violence seem to differ in terms of scope particularly. Traditional definitions emphasize the physical actions committed with the intent to harm. Recently this concept has been expanded to include psychologic and sexual assaults. In Turkish violence is an Arabic world etymologically and means hardness, firmness, roughness. In the literature WHO's definition is widespread. WHO defines it as intentional use of physical force or power, threatened or actual, against oneself, another person, or against a group or community, which either results in or has a high likelihood of resulting in injury, death, psychological harm, maldevelopment, or deprivation.

Secondly this study also focuses on personality traits that that are supposed to be one of the dimensions of violence. When the literature is evaluated, it is seen that the personality is mostly tried to be defined as the schools of psychoanalysis, humanism, cognitive psychology. However, it can be said that when approaching the topic from the upper level, personality includes the individual's distinctive and distinctive behaviors. It is seen that the definitions on personality are based on two basic assumptions. First, personality traits are stable over time. Most people acknowledge that the behavior of an individual will naturally vary from situation to situation, but is a basic consistency that defines the 'true nature' of the individual. Second,

personality traits are generally believed to directly affect behavior. If an individual suddenly starts singing a cheerful song, it is possible to describe him as a happy person.

Method

In the study data were gathered by questionnaire on 587 high school students in public schools in Kayseri province. The 'Violence Tendency Scale' developed by Haskan and Yildirim (2012) measured the trend of violence; 'Five Factor Theory' was used in determining the personality traits.

Independent sample t Test was used in the analysis and analysis provided. In addition, a one-way ANOVA technique was used to determine whether there was a relationship between the averages at the level of significance.

Results and Discussion

When the data were processed, scores obtained from the students' Violence Tendency Scale were subjected to item analysis according to the difference between the upper and lower groups. After the 27% of the upper and lower groups were identified, the students were divided into three categories: 'intense tendency towards violence', 'tendency towards violence' and 'non-tendency towards violence'. When the scores of the categories are evaluated, it is seen that the students in the range of 20-29 points are in the group with no tendency to violence; It was determined that the students in the age range of 30-36 constituted a group with a tendency to violence and the students in the range of 37-60 were highly prone to violence.

There was no violence tendency in the students who were in the group of 19,1% (n = 112) of the research results. However, 35.1% of the students (n = 206) were prone to violence; And 45.8% (n = 269) were found to be more prone to violence. It is very striking that 80.9% (n = 475) of the non-violent group are out of the group.

According to Anova analysis, it was determined that development was related to the level of meaningfulness between the subgroups except for openness and the tendency to violence. According to this, between the tendency of violence and neuroticism, compatibility and self-discipline, $p = ,000$; There is a significant relationship between extroversion and $p = 005$. Because of the analysis, there was no significant relationship between the developmental clearance and the tendency to violence.

Keywords: Violence, Personality, High school students, Big Five, Violence Tendency Scale.

1-GİRİŞ / AMAÇ VE KAPSAM

İnsanların ve toplumların bir arada bulunmalarını ve bir düzen içerisinde yaşamalarını sağlamak amacıyla oluşturulan kurallara ve medeniyetlerin ve toplumların gelişmesi ile birlikte “şiddet olaylarının azalacağı” şeklindeki öngörülere rağmen haksızlık, adam öldürme, şiddet ve terör farklı düzeylerde de olsa varlığını sürdürmektedir.

Kimi zaman bir eşin elinden, kimi zaman üvey anne ya da babanın elinden kimi zaman ise ebeveynlerin ya da tanıdıkların elinden ortaya çıkan ve genellikle güçlü olanın zayıf olana karşı işlediği bir suç olan şiddet, en yaygın olarak karşılaşılan insan hakları ihlalidir. Şiddetin özünde gücün insani ilişkileri düzenleyen kurallara karşı olarak kullanılması yatmaktadır. Şiddet sadece başkalarının başına gelen ya da başkalarını ilgilendiren bir olgu olmayıp bireysel anlamda herkesin yaşamını kuşatabilecek kadar yaygındır. Ailede, okulda, işyerinde, sosyal ilişkilerde, televizyon programlarında, bilgisayar oyunlarında ve medyada her zaman karşımıza çıkmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü’nün 2002 verilerine göre dünya genelinde her yıl 1,6 milyondan fazla insan şiddet nedeniyle hayatını kaybetmekte, ayrıca şiddete maruz kalan bireylerde fiziksel, cinsel, zihinsel ve ruhsal sorunlar ortaya çıkmaktadır (World Report on Violence and Health, 2002). Şiddetin bu denli yaygın olması da ne yazık ki yaşamın aslında kaçınılmaz bir parçasıymış gibi sessiz bir kabulü de beraberinde getirmektedir. Şiddet konusundaki bu meşruiyet ilk olarak aile içerisinde sonrasında da toplumda yeniden üretilmesine ve bir sorun çözme yöntemi olarak kuşaktan kuşağa aktarılmasına neden olmaktadır.

Bu çalışma, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Kayseri il merkezinde bulunan devlet okullarında öğrenim gören gençler üzerinde şiddet ile kişilik arasında bir ilişki olup olmadığını tespit etmeyi ve analitik bir çözümlene yapmayı amaçlamaktadır.

Çalışmada örneklem grubu olarak lise öğrencilerinin seçilmesinin nedeni, lise öğrencilerinin içinde buldukları gelişim dönemi nedeniyle her türlü tehlikeye ve olumsuzluğa açık durumda olmalarının onları şiddet konusunda potansiyel bir risk grubu haline getirmesidir. Karşı cinse karşı uygulanan ve gençlerin başvurduğu şiddet en yaygın şiddet türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu her iki türde de şiddetten en çok mağdur olan grubu ise çocuklar ve ergenler oluşturmaktadır. Ayrıca şiddete maruz kalan, tanık olan ve şiddetin normal bir davranış modeli olduğunu algılayan bu grupların şiddet içeren eylemleri davranışlarına yansıttıkları ve şiddetin kaynaklarından birisi haline geldikleri düşünülmektedir.

Verilen çözümlenmesinde ve analiz edilmesinde bağımsız örneklem t Testi kullanılmıştır. Ayrıca ortalamalar arasında anlamlılık seviyesinde ilişkilerin olup olmadığının belirlenmesi için Tek yönlü ANOVA tekniğine başvurulmuştur.

2-GENEL BİLGİLER

3-GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışma da yukarıdaki verilerden hareketle lise düzeyinde öğrenim gören gençler arasında şiddet ile kişilik özellikleri arasında bir ilişki olup olmadığını ve eğer böyle bir ilişki söz konusu ise kişilik grupları arasında şiddete en yakın grubun belirlenmesini amaçlamaktadır. Araştırmada Kayseri ilindeki devlet okullarında öğrenim gören 587 lise öğrencisi üzerinde anket yöntemi ile veri toplanmıştır. Şiddete eğilimin ölçülmesinde Haskan ve Yıldırım tarafından geliştirilen ‘Şiddet Eğilimi Ölçeği’; kişilik özelliklerinin belirlenmesinde ise ‘Beş Etmen Teorisi’ kullanılmıştır.

a. Şiddet Eğilimi Ölçeği

Şiddet eğilimin belirlenmesinde Haskan ve Yıldırım tarafından geliştirilen 20 maddelik ‘Şiddet Eğilimi Ölçeği’ (ŞEÖ) kullanılmıştır. Haskan ve Yıldırım’ın sağladıkları verilere göre geçerlilik ve güvenilirlik değerleri, ölçeğin güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Ölçek, 3’lü Likert tipindedir ve değerlendirmede 1=hiçbir zaman; 2=bazen; 3 ise her zaman anlamına gelmektedir. Öleçekten alınabilecek puanlar 20 ile 60 arasında değişmekte ve yüksek puana sahip öğrencilerin şiddete eğilimli oldukları varsayılmaktadır. Bu çalışmada ise ölçeği “Cronbach Alpha” güvenilirlik katsayısı ,878 bulunmuştur.

b. Beş Etmen Kişilik Envanteri

Kişilik özelliklerini belirlemek için ise 44 maddeden oluşan ‘Beş Etmen Kişilik Özellikleri’ envanteri kullanılmıştır. Bu ölçek Benet-Martinez ve John tarafından geliştirilmiştir. Türkçe’ye uyarlama çalışmasını ise Sümer ve Sümer (2005) gerçekleştirmiştir. Ölçek 5’li Likert tarzındadır ve 1=kesinlikle katılmıyorum; 2=katılmıyorum, 3=kararsızım; 4=katılıyorum ve 5=kesinlikle katılıyorum anlamı taşımaktadır. Ölçek içerisinde 5 alt ölçek yer almakta ve bunlar ise nörotiklik, dışadönüklük, uyumluluk, özdisiplin ve gelişime açıklık olarak ifade edilmektedir. Söz konusu alt ölçeklerden nörotiklik ve dışadönüklük 8’er madde; uyumluluk ve özdisiplin 9’ar madde ve gelişime açıklık ise 10 madde ile ölçülmektedir. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik katsayılarının belirlenmesi için yapılan çalışmalarda “Cronbach Alpha” katsayısı ,64-,87 aralığında değişmektedir.

4-BULGULAR

Araştırma neticesinde %19,1'lik (n=112) grup içerisinde yer alan öğrencilerde şiddet eğilimi gözlenmemiştir. Buna karşın öğrencilerin %35,1'inin (n=206) ise şiddete eğilimli oldukları; %45,8'inin (n=269) ise şiddete oldukça eğilimli oldukları belirlenmiştir. Şiddet eğilimi olmayan grup dışında kalanların oranının %80,9 (n= 475) olması oldukça dikkat çekicidir.

Şiddet grupları ile cinsiyet arasındaki ilişki x2 tekniği ile incelendiğinde p=,000 oranında anlamlı bir ilişki gözlenmektedir. Söz konusu gruplara göre şiddet eğilimine cinsiyet temelli bakıldığında şiddete eğilimli olmayan grup, %4,3 (n=25) oranında erkek ve %14,8 (n=89) oranında kız öğrenciden oluşmaktadır. Şiddete eğilimli grupta ise %18,1 (n=106) oranla kız öğrenciler ilk sırada yer alırken erkek öğrencilerin oranı %17 (n=100) seviyesindedir. Şiddete oldukça eğilimli olan öğrencilerde ise erkeklerin oranı %33,7 (n=198); kız öğrencilerin oranı ise %12,1 (n=71)'dir. Aşağıdaki tabloda cinsiyet ile şiddet arasındaki ilişki t testi açısından değerlendirildiğindeki veriler bulunmaktadır.

5-TARTIŞMA VE SONUÇ

Winnigott'a göre, şiddete eğilimli bir kişide onu şiddet eğilimli davranışa götüren önemli etkenler, “yetersiz kalan” anne-baba-çocuk-aile ilişkisi, aile şefkati ve ayrıca nesilden nesile aktarılan şiddet içeren davranış biçimleridir. Bu tespitten hareket edildiğinde kişiliğin oluştuğu ve şekillendirildiği yakın ilişkiler içinde bulunan insanlarla kurulan ilişkilerin yapısının şiddet üzerinde belirleyici bir unsur olduğu netlik kazanmaktadır.

Şiddetin çok boyutlu bir olgu olduğu gerçeğinden hareketle üretilecek çözümler de sadece tek bir değişkenden türetilmemeli ve biçimlendirilmemelidir. Bu bağlamda kişilik özelliklerinin de değerlendirilmesi ve şiddete eğilimli bireylerin belirlenerek rehabilite edilmeleri önem taşımaktadır. Şiddeti tek boyutlu olarak ele almak, sorunun yapısal bir eşitsizlikten kaynaklandığı gerçeğini örtmektedir. İlk olarak kabul edilmesi gereken yaklaşım şiddetin sistematik ve yapısal bir sorun olduğudur.

Şiddetin yoğun olarak günlük yaşamda yer alması onun hayat akışının normal bir unsuru olarak görülmesine ve kanıksanmasına yol açmaktadır. Ayrıca şiddetin bir problem çözmede bir enstrüman olarak kullanılması da uygulama alanını genişletmektedir.

Yukarıda verdiğimiz bilgiler dikkate alındığında, projenin öneri aşamasında ortaya konulan hedeflere büyük ölçüde ulaşılmıştır. Proje önerisinde belirtildiği ve yukarıda görüldüğü üzere hedefler büyük oranda gerçekleştirilmiş ve kişilik ile şiddet arasında bir ilişki bulunduğu gözlenmiştir.

KAYNAKÇA

- Allport, G. W. (1961). *Pattern and growth in personality*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Antrim, L. (2010). Rumi, Celaladin. D. Leeming , K. Madden, & S. Marlan içinde, *Encyclopedia of Psychology and Religion* (Cilt 2, s. 795-797). New York: Sprenger Reference.
- Astley, J. (2009). The Psychology of Faith Development. M. de Souza, L. Francis, J. O'Higgins-Norman, & D. Scott içinde, *International Handbooks of Religion and Education for Spirituality*. London, New York: Springer. doi:10.1007/978-1-4020-9018-9 13
- Ayan, S. (2006). Şiddet ve Fanatizm. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(2), 191-209.
- Balkıs, M., Duru, E., & Buluş, M. (2005). Şiddete Yönelik Tutumların Özyeterlik, Medya, Şiddete Yönelik İnanç, Arkadaş Grubu ve Okula Bağlılık Duygusu İle İlişkisi. *Ege Eğitim Dergisi*, 6(2), 81-97.
- Basım, H., Çetin, F., & Tabak, A. (2009). Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Kişilerarası Çatışma Yaklaşımıyla İlişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 20-34.
- Bilgin, N. (2003). *Sosyal Psikoloji Sözlüğü*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Budak, S. (2005). *Psikoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik: Psikoloji Biliminin İnsan Doğasına Dair Söyledikleri*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Chan, M., Clark, H., & Fedotov, Y. (2014). *Global Status Report on Violence Prevention*. Genova: World Health Organization.
- Cüceloğlu, D. (1991). *İnsan ve Davranışı, Psikolojinin Temel Kavramları*. Ankara: Remzi Kitabevi.
- Çayır, C., & Çetin, Ö. (2011). Din ve Şiddet Üzerine Psikolojik Bir Yaklaşım. *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 13(1), 1-34.
- Çetinkaya, S. K. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Nesne*, 1(2), 21-43.
- Doğan, T. (2013). Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Öznel İyi Oluş. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 56-64.
- Dykstra, C. (1986). What Is Faith?: An Experimental in the Hypotetical Mode. C. Dykstra, & S. Parks içinde, *Faith Development and Fowler* (s. 45-64). Alabama: Religious Education Press.
- Fowler, J. (1976). Stages in Faith: The Structural-Developmental Approach. T. Hennessy içinde, *Values and Moral Education* (s. 173-211). New York: Paulist Press.
- Fowler, J. (1986). Faith and the Structuring of Meaning. C. Dykstra, & S. Parks içinde, *Faith Development and Fowler*. Birmingham, Alabama: Religious Education Press.
- Fowler, J. (1987). *Faith Development and Pastoral Care*. Philadelphia: Fortress Press.

- Fowler, J. (1990). Faith development research. R. J. Hunter içinde, *Dictionary of Pastoral Care and Counseling* (s. 399-401). Nashville: Abingdon Press.
- Fowler, J. (1991). Stages in Faith Consciousness. *New Directions For Child Development*, 52(Summer), 27-45.
- Fowler, J. (1991a). The Vocation Of Faith Developmental Theory. J. Fowler, K. Nipkow, & F. Schweitzer içinde, *Stages Of Faith And Religious Development: Implications For Church, Education, And Society* (s. 19–37). New York: Crossroad Publishing.
- Fowler, J. (1991b). *Weaving the New Creation: Stages of Faith and The Public Church*. New York: Harper Collins.
- Fowler, J. (1992). Faith, Liberation and Human Development. J. Astley, & L. Francis içinde, *Christian Perspectives on Faith Development: A Reader* (s. 3-14). Michigan: Eerdmans Publishing.
- Fowler, J. (1995). *Stages of Faith: The Psychology of Human Development and The Quest for Meaning*. New York: Harper & Row.
- Fowler, J. (2000). *Becoming Adult, Becoming Christian: Adult Development And Christian Faith*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Fowler, J. (2001). Faith Development Theory and the Postmodern Challenges. *The International Journal For The Psychology Of Religion*, 11(3), 159-172.
- Fowler, J. (2004). Faith Development At 30: Naming The Challenges of Faith in A New Millennium. *Religious Education*, 99(4), 405-421.
- Fowler, J., & Dell, M. L. (2006). Stages of Faith From Infancy Through Adolescence: Reflections on Three Decades of Faith Development Theory. E. Roehlkepartain, P. E. King, L. Wagener , & P. Benson içinde, *The Handbook of Spiritual Development in Childhood and Adolescence* (s. 34-45). California: SAGE Publications.
- Fowler, J., & Keen, S. (1985). *Life Maps: Conversations on the Journey of Faith*. Texas: Waco Word Books.
- Gençoğlu, C., Kumcağız, H., & Ersanlı, K. (2014). Ergenlerin Şiddet Eğilimine Etki Eden Ailevi Faktörler. *Turkish Studies*, 9(2), 639-652.
- Gottlieb, E. (2012). Dini Düşüncenin Gelişimi. (C. Osmanoğlu, & M. Ulu, Dü) *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 12(1), 269-289.
- Gottlieb, E. (2012). Dini Düşüncenin Gelişimi. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 12(1), 269-289.
- Harcar, T., Çakır, Ö., Sürgevil, O., & Budak, G. (2008, Eylül-Aralık). Kadına Yönelik Şiddet ve Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetin Durumu. *Toplum ve Demokrasi*, 2(4), 51-70.
- Hart, J., Limke, A., & Budd, P. (2010). Attachment and Faith Development. *Journal of Psychology and Theology*, 38(2), 122-128.
- Haskan Avcı, Ö., & Yıldırım, İ. (2014). Ergenlerde Şiddet Eğilimi, Yalnızlık ve Sosyal Destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 157-168.
- Haskan, Ö., & Yıldırım, İ. (2012). Şiddet Eğilimi Ölçeği'nin Geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 166-177.

- Jansen, H. A., Yüksel, İ., & Çağatay, P. (2009). *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü.
- Karabacak, K., Ekşioğlu, S., Öztunç, M., Başçiçek, F., Soydan, E., & Yaşar, V. (2015). Lise Öğrencilerin Zorbalık Davranışları. *Route Educational and Social Science Journal*, 2(2), 365-377.
- Karahan, T. F., Sardoğan, M. E., Gençoğlu, C., & Yılan, G. (2006). Lise Öğrencilerinde Trafik, Madde Kullanımı ve Toplumsal Konuyla İlgili Risk Alma Davranışı. *Eğitim ve Bilim*, 31(142), 72-79.
- Kayaalp, L. (2008). Ergenlikte Kimlik İfadesi Olarak Şiddet. *İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri*, (s. 33-39). İstanbul.
- Kızmaz, Z. (2006). Şiddetin Sosyo-Kültürel Kaynakları Üzerine Sosyolojik Bir Yaklaşım. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 247-267.
- Kocacık, F., & Çağlayandereli, M. (2009). Ailede Kadına Yönelik Şiddet: Denizli İli Örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 24-43.
- Köknel, Ö. (2000). *Bireysel ve Toplumsal Şiddet*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Krug, E. G., Dahlberg, L. L., Mercy, J. A., Zwi, A. B., & Lozano, R. (2002). *World Report on Violence and Health*. Geneva: World Health Organization.
- Larsen, R. J., & Buss, D. M. (2008). *Personality Psychology: Domains of Knowledge About Human Nature* (4. b.). Boston: McGraw-Hill Higher Education.
- Loewenthal, K. M. (2000). *The Psychology of Religion*. Oxford: OneWorld.
- Maltby, J., Day, L., & Macaskill, A. (2010). *Personality, Individual Differences, and Intelligence*. Harlow: Pearson Education Limited.
- Masaroğulları, G., & Koçakgöl, M. (2011). *Psikoloji Sözlüğü*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Matsumoto, D. (2009). *The Cambridge Dictionary of Psychology*. New York: Cambridge University Press.
- Matthews, G., Deary, I. J., & Whiteman, M. C. (2009). *Personality Traits*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Morgan, C. T. (2011). *Psikolojiye Giriş*. Konya: Eğitim Akademi Yayınları.
- Moses, R. (1996). Şiddet Nerede Başlıyor? *Cogito*, 6-7(Kış-Bahar), 23-27.
- Nelson, E. (1992). Does faith develop? An evaluation of Fowler's Position. J. Astley, & L. Francis içinde, *Christian Perspectives on Faith Development: A Reader* (s. 62-76). Michigan: Eerdmans Publishing.
- Neukrug, E. (2012). *The World of the Counselor: An Introduction to the Counseling Profession* (4. b.). Belmont: Brooks/Cole.
- Özerkmen, N. (2012, Ocak-Şubat). Toplumsal Bir Olgu Olarak Şiddet. *Akademik Bakış Dergisi*(28), 1-19.
- Özgür, G., Yörükoğlu, G., & Arabacı, L. B. (2011). Lise Öğrencilerinin Şiddet Algıları, Şiddet Eğilim Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(2), 53-60.

- Parker, S. (2006). Measuring Faith Development. *Journal of Psychology and Theology*, 34(4), 337-348.
- Parker, S. (2010). Research in Fowler's Faith Development Theory: A Review Article. *Review Of Religious Research*, 51(3), 33-252.
- Plotnik, R. (2009). *Psikoloji'ye Giriş*. İstanbul: Kakniüs Yayınları.
- Streib, H. (2001). Faith Development Theory Revisited: The Religious Styles Perspective. *The International Journal for the Psychology of Religion*, 11(3), 143-158.
- Streib, H. (2005). Faith Development Research Revisited: Accounting for Diversity in Structure, Content, and Narrativity Of Faith. *International Journal for the Psychology of Religion*, 15(2), 99-121.
- Tatlıhoğlu, K., & Küçükköse, İ. (2015). Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet: Nedenleri, Koruma, Önleme ve Müdahale Hizmetleri. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 194-209.
- Ulu, M. (2013). *Dindarlığın Tanımı, Boyutları ve Ölçülmesi Üzerine Psikolojik Bir Araştırma -Erciyes Üniversitesi Öğrencileri Örneği-*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ulu, M. (2013). James W. Fowler'e Göre İnanç ve İnancın Yapısal Modeli. *Bilimname: Düşünce Platformu*, 2013/2(XXV), 157-168.
- VandenBos, G. R. (2015). *APA Dictionary of Psychology* (2 b.). Washington: American Psychological Association.